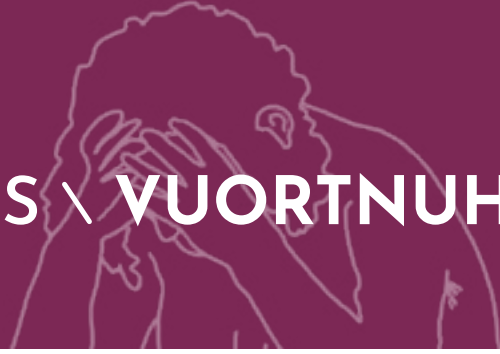

3

HÁRJEHUS \ VUORTNUHEAPMI

FASIHTTA OAHPAHEADDJÁI

Oppalaš mearkkašupmi: Seksuála vuortnuheami hárrái lea váttis addit čielga vástádusa, ja juohke dáhpáhusa ferte geahččalit rievttis ovdalگو sáhtta konkluderet. Danne čuožžu ahte juoga *sáhtta* leat lobiheapme, muhto ahte dat ii dárbbáš leat nu.

DÁHPÁHUS 1

Dát sáhtta leat lobiheapme, ja sáhtta adnojuvvo ránggáštusvuložin ránggáštuslága § 185 vaššás cealkagiid vuodul. Cealkámuš lea postejuvvon eaktodáhtolaččat sosiála mediaide, ja lea vealaheadji ja áigumuš lea bilkidit olbmuid geain lea doaibmavádjitvuolta.

Maid sáhtta Biera dahkat? Biera sáhtta váidit kommeantasaji vaššás cealkagiid. Son sáhtta maiddái raporteret kommeanttaid/profiillaid.

DÁHPÁHUS 2

Dán sáhtta atnit vuortnuheapmin dahje givssideapmin. Dat ahte olmmoš dahje joavku ohpit ja ohpit čurvot “homo” dahje “gay” seamma olbmui, sáhtta adnojuvvo vuortnuheapmin dásseárvo- ja vealahuslága § 13 vuodul. Sáhtta maid adnojuvvot givssideapmin vaikke vel dat ii dárbbáš leat seksuála vuortnuheapmi. Fuomášan veara lea ahte dat leat dakkár sánit maid nuorat geavahit ollu beaiválaččat, ii ge dárbbáš leat vuortnuheapmi go muhtun gohčoda iežas skihpára homon. Dás biddjojuvvo stuorámuš deaddu dasa mo gillájeaddji dan vásiha.

Maid sáhtta Jonas dahkat? Vuosttaš maid Jonas sáhtta dahkat, lea váldit oktavuoda muhtun rávesolbmui skuvllas geasa son luohtta. Go dat dáhpáhuvá skuvllas, de lea skuvllas Lága § 9-A oadjebas skuvlabirrasa vuodul geatnegasvuolta veahkehit su. Jus bárnit eai heaitte givssideames Jonasa, de sáhtta skuvla gohččut bárniiid lonuhit skuvlla. Jonas sáhtta maiddái váldit oktavuoda stáhtahálddašeddjiin jus skuvla ii sáhte veahkehit su, nu mo sii leat geatnegahttojuvvon dahkat.

DÁHPÁHUS 3

Dát lea lobiheapme. Dáhpáhus lea vuodđuduvvon duohta dáhpáhussii, ja Kari ášši manai Alimusriektái. Sii gávnnahejde ahte Toma goappašiid daguid galgá atnit seksuála vuortnuheapmin. Vuosttaš dáhpáhusas deattuhii Alimusriekti ahte Kari lei rašis dilis go čohkkái čippiid alde ja ahte gieđaid bidjan álás čielgái lei viehka intiibma. Go Kari guđii báikki, de son lei čájehan ahte dahku ii lean sávvojuvvon. Tom lei maid ollu boarrásat go Kari. Nuppi dilálašvuodas mas Tom dahkaluttai bidjamis gieđa háhcegaskii, de gávnnahejde Alimusriekti ahte ii lean eahpáduš das ahte dat lei seksualiserejuvvon dahku. Go Kari guđii báikki dan láhkai mo son dagai, de son duođastii čielgasit ahte dahku ii lean sávvojuvvon.

Maid don sáhtat dahkat go vásihat sullasaš dáhpáhusa bargosajis/fidnoahppisajis?

Dát dáhpáhusat adnojuvvojit seksuála vuortnuheapmin. Jus vásihat sullasaš dáhpáhusa go dán, de dan sáhtta váidit, ja mii rávvet du váldit oktavuoda olbmui geasa don luohttát. Sáhtat maiddái váldit oktavuoda LDO:i dahje JURK:i mat addet bagadusa nuvttá.

DÁHPÁHUS 4

Dát lea dohkemeahtun, muhto ii lobiheapme.

Mii eat dieđe mii su áigumuš lei gii guoskkahii Bireha, ja dagu duođalašvuodadassi, ja dat vel ahte dat lea dušše oktii dáhpáhušan, dagaha ahte ii sáhte láhttema dásseárvo- ja vealahuslága § 13 vuodul dan luohkkádit vuortnuheapmin.

Maid sáhtta Johanne dahkat? Vuos ferte Biret geahččalit gávnnahit gii dat lei gii dagai dan, ja ahte lei go áigumuš dan dahkat. Jus Biret livččii lean idjakluppas, de lei son sáhttit váldit oktavuoda fávttain ja oažžut dan olbmo gii lihkahalai su, bálkestuvvot olggos. Biret berrešii háleštit suinna geas lea ovddasvástáduš feastta lágideamis? Sáhtášii maid leat buorre Birehii hupmat muhtun ustibiin dan birra ahte son vásihii juoidá mii su mielas lei unohas, vai sáhtášii oažžut veahki jus dat dáhpáhuvá fas.

3

HÁRJEHUS \ VUORTNUHEAPMI

DÁHPÁHUS 5

Dát sáhtta leat lobiheapme, ja sáhtta adnojuvot ránggáštusvuložin ránggáštuslága § 185 vaššás cealkagiid vuodul. Cealkámuš lea postejuvvon eaktodáhtolaččat sosiála mediaide, ja dat lea vealaheaddji ja áigumuššan lea gilvit vaši Kristiana liikeivnni ja/dahje su nationála duogáža geažil.

Maid sáhtta Kristian dahkat? Kristian sáhtta váldit kommeantasaji vaššás cealkagiid. Son sáhtta maiddái raporteret kommeanttaid/profiillaid.

DÁHPÁHUS 6

Dát lea dohkkemeahttun, muhto ii lobiheapme. Jus vásihat ahte muhtun gean don dovddat, givssida earáid, de lea dehálaš ahte don dieđihat ášši. Gillájeaddjai, dán oktavuodas Piai, lea dávjá hui váttis dieđihit ášši, muhto dus gii oainnát dán, lea stuorra fápmu. Jus it dovdda givssideaddji, de sáhtta leat vuogas geahččalit jeđđet su ja leahkit su lahkosis gii gillá.

Pia lea rašis dilis. Son lea barggus, ja danne ferte láhttet fidnolaččat, dasa lassin ahte son lea okto dilálašvuodas. Danne lea dehálaš ahte dat eará bártneid váldet su beali ja dieđihit ahte dat lea dohkkemeahttun.

Maid sáhtta Pia dahkat? Bargobiraslága § 4-3 vuodul lea Pias vuoigatvuohta leat bargosajis almmá vuortnuhuvoma dahje givssiduvvoma haga. Jus dát geardduhuvvo, de lea bargosajis geatnegasvuohta lágidit nu ahte dat ii dáhpáhuva fas. Pia sáhtta váldit oktavuoda su lagamus jodiheaddjai dahje bargosaji suodjalanáittardeaddjai/luohttámušolbmui geat veahkehit su.

DÁHPÁHUS 7

Dát lea dohkkemeahttun, muhto ii lobiheapme. Vuolggasajis ii leat mihkkege lágas mii dadjá ahte hárjeheaddjis ja valáštallis ii galgga leat ráhkesvuođagaskavuohta dahje gaskavuohta friijaáiggis, nu go ustitvuohta. Seammás ferte fuomášit ahte fápmogaskavuohta lea botnjut, veahkkehárjeheaddji sáhtta váikkuhit Noora rollii joavkkus, ja spábbenáigái, ja dat lea čuolbmái. Dat mearkkaša ahte jus hárjeheaddji ávkástallá iežas rollain oažžun dihtii oktavuoda ja/dahje seksa

valáštallis, de sáhttet veahkkehárjeheaddji dagut leat ránggáštusvuložat ránggáštuslága § 295 vuodul.

li ge dáhpáhus daja maidege Noora ja veahkkehárjeheaddji agi birra, ja jus Noor lea seksuálalaččat vuolleahkásaš, de dat sáhtta maid ránggáštuvvot eará ránggáštusmearrádusaid vuodul.

Maid sáhtta Noor dahkat? Noor sáhtta dan váldit ovdan váldohárjeddjiin, dahje oažžut veahki váhnemiin/oapmahaččain dahje olbmossu geasa son luohtta, váldit dan ovdan váldohárjeddjiin.

DÁHPÁHUS 8

Dát sáhtta leat lobiheapme. Dát lea dakkár rádjadáhpáhus mas orru leamen nu ahte Abdi gillá seksuála vuortnuheami. Ollu eanjkildáhpáhusat sáhttet dovdot falleheapmin ja loavkašuttimin, dasa lassin ahte lea sáhka bonju fápmogaskavuođas. Go lea erohus virggis, agis ja luohttámušdoaimmas seamma bargosajis dahje suorggis, de sáhtta sávakeahtes seksuála beroštupmi leat heahpatlaš noađdi vuollásaš bargoguoibmái.

Maid sáhtta Abdi dahkat? Abdi sáhtta ášši váldit ovdan bargosaji jodiheaddji hoavddain, dahje hállat bargosaji luohttámušolbmuiin dahje suodjalanáittardeddjiin. Bargoaddis lea geatnegasvuohta guorahallat ášši ja álggahit doaibmabijuid vai Abdi loaktá barggus. Bargoaddi galgá lágidit ja jodihit barggu nu ahte ii oktage bargi gillá seksuála vuortnuheami dahje eará geardduhuvvon sávakeahtes fuomášumi. Bargosajis sáhtta seksuála vuortnuheapmi, givssideapmi ja váivvideapmi dáhpáhuvat sihke mielbargiid, jodiheaddjiid ja earáid bealis geaiguin lea bargooktavuohta.